

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

İnsani Yardım Lojistiğine Ayrıntılı Bir Bakış ve Bibliyometrik Analiz

A Detailed Overview and Bibliometric Analysis of Humanitarian Aid Logistics

Funda MERMERTAŞ^{a,*}

^a Dr., Gaziantep / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0001-6361-0349

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 14 Kasım 2023

Kabul tarihi: 8 Ocak 2024

Anahtar Kelimeler:

İnsani Lojistik,
İnsani Yardım Lojistiği,
Afet Lojistiği,
Bibliyometrik Analiz.

ÖZ

Dünya, zaman zaman doğal afetler, salgın hastalıklar, savaşlar ve diğer acil durumlara karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumlar insanların yaşamlarını ve toplulukları önemli şekilde tehdit edebilir. Bu tür zorluklarla baş edebilmek ve hayatta kalanlara yardım sağlayabilmek için insani yardım lojistiği hayati bir rol oynamaktadır. İnsani yardım lojistiği kişi, kurum ve devletler tarafından afet ve acil durum yaşamış insanların acılarını hafifletmek ya da engellemek amacı ile sağlanan ulusal ve uluslararası yardım çabalarıdır. Bu bağlamda insanlığın çeşitli zorluklara karşı mücadelesinde insani yardım lojistiği önemli rol üstlenmektedir. Dolayısıyla insani yardım lojistiğinin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Yapılan bu çalışmada, insani yardım lojistiği ile ilgili sistemli bir yazın incelemesinin yapılması amaçlanmıştır. Gerçekleştirilmiş olan yazılı (akademik) çalışmaların incelenmesinin hem insani yardım lojistiği alanındaki gelişim düzeyinin tespit edilmesi hem de ağırlıklı olarak hangi konular üzerinde yoğunluk olduğunun belirlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla Web of Science ve Scopus endekslerinde taranan "Humanitarian Logistics" anahtar kelimesini içeren bilimsel çalışmalar içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sayesinde insani yardım lojistiği alanındaki araştırma eğilimlerinin belirlenmesi, insani yardım lojistiği alanındaki araştırmaların farklı yönlerinin de tanınması ve aynı zamanda literatürdeki boşlukların belirlenerek gelecekte yapılması planlanan çalışmalara katkı sağlaması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2023 yılı Kasım ayında çalışma verileri toplanılarak analiz edilmiştir. Analiz neticesinde insani yardım lojistiğine olan ilginin son yıllarda arttığı görülmüştür. İnsani yardım lojistiği alanında yayın yapan ülkelerin başında ABD, İngiltere, Hollanda ve Çin'in yer aldığı belirlenmiştir. Çalışmada en verimli/üretken yazarlar arasında hem WoS hem de Scopus'ta ilk sıralarda Kahn, M. ve Kovacs, G.'nin yer aldığı tespit edilmiştir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: November 14, 2023

Accepted: January 8, 2024

Key Words:

Humanitarian Logistics,
Humanitarian Logistics Services,
Disaster Logistics,
Bibliometric Analysis.

ABSTRACT

The world faces natural disasters, epidemics, wars and other emergencies from time to time. These situations can significantly threaten people's lives and communities. Humanitarian logistics plays a vital role in meeting such challenges and assisting survivors. Humanitarian logistics are national and international relief efforts provided by individuals, organizations, and governments to alleviate or prevent the suffering of people who have experienced disasters and emergencies. Therefore, the importance of humanitarian aid logistics is increasing day by day. This study aims to conduct a systematic literature review on humanitarian aid logistics. Examining the written studies is important in determining the level of development in humanitarian aid logistics and determining which topics are predominantly focused on. Scientific studies containing the keyword "Humanitarian Logistics" scanned in WoS and Scopus indexes were subjected to content analysis. The analysis aims to determine the research trends in humanitarian logistics, to recognize the different aspects of research in humanitarian logistics, and at the same time to contribute to future studies by identifying gaps in the literature. For this purpose, the study data were collected and analyzed in November 2023. As a result of the analysis, it has been observed that the interest in humanitarian aid logistics has increased in recent years. It has been determined that the USA, the UK, the Netherlands and China are the leading countries publishing in humanitarian aid logistics. Kahn, M and Kovacs, G. were among the most productive authors in WoS and Scopus.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: famermertas@gmail.com

EXTENDED ABSTRACT

Humanitarian logistics is a system that provides fast and effective assistance in crises such as disasters, wars, epidemics, famines, terrorist attacks and emergencies. The processes in humanitarian aid logistics include collecting, storing, transporting and distributing aid materials. Please coordinate these processes effectively to make it easier for aid supplies to reach the targeted locations and save time. Therefore, fast and effective execution of logistics processes is very important. The increase in the number of disasters experienced worldwide has further increased the importance of humanitarian aid logistics. However, in the literature review, the number of studies on this field, which is becoming increasingly important daily, is limited. In this context, in this study, bibliometric analysis has been conducted to provide a holistic view of the progress of research in humanitarian aid logistics.

Bibliometric analysis is a quantitative method to evaluate publications and citations related to a specific topic. This method investigates scientific production and productivity over time to understand the development and growth of a scientific field. The study covers the years 2013-2023. It compares bibliometric data from Web of Science (WoS) and Scopus databases in a systematic way. "humanitarian logistics" was used as a keyword, but other keywords such as "humanitarian supply chain," "humanitarian operation," "disaster relief," "humanitarian supply network," "emergency" were not included in the study. The search was conducted on November 6-7, 2023. The publications included in the study were all in English, and publications other than English were not considered.

The headings used in the analysis include the authors, titles, abstracts, countries where the studies were conducted, and the number of citations. This analysis was conducted to provide an overview of the scientific literature on humanitarian logistics and consists of five steps.

1) The subject of humanitarian logistics is defined. 2) The importance of humanitarian aid logistics and recent studies in Turkey are analyzed. 3) Search criteria were determined and applied within the scope of the study. 4) Bibliometric data were taken from WoS and Scopus databases and listed. 5) The results are analyzed.

According to the results of the analysis of Web Of Science and Scopus databases within the scope of the study, 101 studies were conducted in WoS, and 113 studies were conducted in Scopus in 2013-2023. Rejeb et al. (2022) also reported in their study that humanitarian aid publications related to logistics had increased significantly and steadily between 2014 and 2020 emphasizing that it has increased significantly. It was determined that the publications in both databases have been increasing in recent years. It was observed that the most publications were made in 2021. However, it was determined that citations were concentrated in 2016-2017. This result was in parallel with the study conducted by Erturgut and Yılmaz (2020). Erturgut and Yılmaz (2020) also stated in their study that citations intensified in 2016-2018. Kahn, M.M. and Kovacs, G. ranked first in both WoS and Scopus on the list of the most productive authors in humanitarian logistics. However, the author with the highest number of citations per publication is Alborez, P (30,25 in WoS - 37, 25 in Scopus). Tatham, P. is also among the most productive authors. As a result of the analysis made to determine the field of studies related to humanitarian logistics, it was determined that the most studied fields in humanitarian logistics are business, management, accounting, engineering, and operations.

Among the leading countries in humanitarian logistics, the UK and the USA are among the top three countries in WoS and Scopus. The keywords in the studies on humanitarian logistics in both WoS and Scopus databases were analyzed through VOSviewer software. As a result of the analysis, the most commonly used keywords in Scopus include supply chain, disaster management, natural disaster, coordination and logistics. In contrast, supply chains, natural disasters, and COVID-19 are found in WoS. Within the scope of the study, the ten most influential articles in WoS and Scopus were also evaluated. As a result of the evaluation, it was seen that the study titled "Humanitarian Logistics Network Design under mixed Uncertainty" by Tofighi, S; Torabi, SA; Mansouri, SA 2016 ranked first in both databases with the highest number of citations.

This study aims to provide an overview of humanitarian logistics studies and help readers understand different application areas. The main limitation of this study is that it is based only on Web of Science and Scopus databases. Therefore, the generalisability of the study could be improved. Future researchers can utilize Emerald, Science Direct, Springer, Taylor and other sources to enrich the study's findings. Another limitation is that the study covers the period 2013-2023 November. In addition, more in-depth analyses can be made by expanding the methodology in future studies.

Giriş

Son yıllarda dünyanın birçok bölgesinde doğal ve insan kaynaklı felaketlerin sayısında artış yaşandığı, bu felaketlerin binlerce insanın ölümüne ve milyonlarca insanın zararına yol açtığı görülmüştür. Bu afetler insani yardım lojistiğinin gelişmesinde de etkili olmuştur. İnsani yardım lojistiği; acil durum koşullarından etkilenen insanların acil ihtiyaçlarını karşılamak için mal, bilgi ve hizmet akışının yönetimine odaklanır (Kovács and Spens, 2007). Tomasini ve Wassenhove'ye göre (2009) insani yardım lojistiği, "savunmasız kişilerin acılarını hafifletmek amacıyla ihtiyaç duyulan malzemelerin ve ilgili bilgilerin başlangıç noktasından tüketim noktasına kadar verimli ve uygun maliyetli akışının planlanmasını ve kontrolünü kapsayan bir süreçtir (Tomasini ve Wassenhove, 2009; Thomas and Kopczak, 2005). Bu süreç hazırlık, planlama, satın alma, taşıma, depolama, izleme ve gümrükleme dâhil olmak üzere bir dizi lojistik faaliyeti kapsamaktadır (Thomas, 2004).

Lojistik faaliyetler afet ve acil durum sırasında gerçekleştirilen yardım faaliyetlerinde önemli bir rol oynamaktadır (Kovacs ve Tatham, 2010, s. 32). Afet olayları insanların yaşamını kesintiye uğratan durumlardır. Bu durumlarda insani yardım lojistiği insanlara yardım etmek ve hayat kurtarmak için önemli bir bileşendir. Bu bağlamda insani yardım lojistiğinin insanların acılarını hafifletmek ve hayatlarını kurtarmak için doğru bir biçimde planlanması ve yönetilmesi oldukça önemlidir.

İnsani yardım lojistiği ile ilgili yapılan literatür taramasında son yıllarda ilgili çalışmaların yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada da insani yardım lojistiği ile ilgili yoğunlaşan literatür incelenerek nicel hâle getirilmiş ve bu alandaki eğilimlerin belirlenmesi amacı ile bibliyometrik bir çalışma yapılmıştır.

Bibliyometri, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin yayınların üzerine uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Pritchard, 1969:348). Bibliyometrik analiz ise belgelerin ve yayınların yayımlandığı yayın bilgisi, konu bilgisi, yazar sayısı vb. özellikler bakımından incelenmesidir (Öztürkel, 2021). Bibliyometrik araştırmalarda, belgelerin veya yayınların muayyen özellikleri analiz edilerek bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al ve Coştur, 2007, s. 3). Yılmaz'a (2017) göre bibliyometrik çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular, ilgili alanda gelişimin ne yönde olduğunun belirlenmesine, hataların ve noksanlıkların tespit edilmesine ve hatta yapılması gereken düzeltmelerin veya önerilerin tartışılmasına imkân vermektedir.

İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yıllarını kapsayan bu çalışma hem kapsadığı dönem ve araştırma soruları bakımından hem de yararlanılan veri tabanları bakımından literatürde yer alan diğer çalışmalardan (Erturgut ve Yılmaz, 2020; Pekşen, 2023) farklılık göstermektedir. Dolayısıyla yapılan bu çalışmanın özgün olduğu ifade edilebilir.

İnsani yardım lojistiğinin bibliyometrik analizinin yapıldığı bu çalışmada;

- ✓ İnsani yardım lojistiğinin ayrıntılı bibliyometrik analizi için en yaygın kullanılan veritabanlarından Web of Science (WoS) ve Scopus kullanılmıştır.
- ✓ İnsani yardım lojistiği araştırmalarının yıllar içerisindeki gelişimi izlenmiştir.
- ✓ Etkili ve verimli yazarlar, en çok alıntı yapılan çalışmalar, bu alanda en fazla yayının yapıldığı ülkeler ve kurumlar sıralanmıştır.
- ✓ Çalışmalarda en fazla kullanılan anahtar kelimeler için VOSviewer programından yararlanılarak ağ modeli oluşturularak görselleştirilmiştir.

Yapılan bu çalışmanın insani yardım lojistiğinin gelişimini ortaya koyması ve daha sonraki çalışmalar için yol haritası oluşturması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

İnsani Yardım Lojistiği

Son yıllarda deprem, sel, tsunami gibi doğal afetler, bulaşıcı hastalıklar, terör saldırıları, yoksulluk gibi afetlerin sayısında önemli bir artış söz konusudur (Çelik vd., 2012). 2004 yılında Hint okyanusunda yaşanan tsunami, 2005'te Katrina kasırgası, 2010'da Haiti ve Şili'de art arda gelen depremler, 2011 yılında Japonya'da yaşanan felaketler (Deprem, ardından tsunami ardından nükleer acil durum), 2020'de Covid-19 salgını, 2023'te Kahramanmaraş merkezli deprem felaketlerin ne kadar büyük olabileceğinin ve milyonlarca kişiyi etkileyebileceğinin örnekleridir. Sadece 2020 yılında, doğal afetlerden kaynaklanan afet olayları yaklaşık olarak 100 milyon kişiyi etkilemiş, 15.082 kişinin ölümü ile sonuçlanmıştır. Ayrıca tahmini olarak 190 milyar ABD doları tutarında küresel ekonomik kayba neden olmuştur (Jones, 2022).

Dünya çapında yaşanan bu afet olaylarına yardım çabalarının yaklaşık olarak %80'i lojistik faaliyetlerle ilgilidir. Lojistik faaliyetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi insani yardım operasyonlarının performansını belirlemektedir (Trunick, 2005).

İnsani yardım lojistiği, ticari lojistik operasyonlarından farklılık arz eden önemli bir alandır, çünkü amacı ve öncelikleri açısından belirgin ayrımlar içermektedir. Çelik ve diğerleri (2012) tarafından ifade edildiği üzere, insani yardım lojistiğinin temel hedefi, acil durumların etkilediği insanların ihtiyaçlarına odaklanmaktadır. Diğer taraftan, ticari lojistik operasyonları, ürün veya hizmet tedarikçisinin hedeflerine odaklanarak doğru ürünü, doğru miktarda, doğru zamanda, doğru yerde, doğru fiyatta ve doğru durumda doğru müşteriye sunmayı amaçlamaktadır.

Öte yandan, insani yardım lojistiği ile ticari lojistik arasındaki önemli bir fark, lojistiğin temel prensiplerinden biri olan "doğru maliyet" ilkesinin insani yardım lojistiğinde geçerli olmamasıdır. Tanyaş ve diğerleri (2013) tarafından belirtildiği üzere, insani yardım kuruluşları, ticari kâr amacı gütmek yerine, tedarik zincirlerinde hız ile maliyet arasında bir denge kurmayı hedefler. Tomasini ve Van Wassenhove'un (2009) vurguladığı gibi insani yardım lojistiği, acil durumlara müdahale ederken etkili ve hızlı bir şekilde hareket etmeyi amaçlar, bu nedenle doğru maliyet prensibi ticari lojistikten farklı bir öncelik taşır.

İnsani yardım lojistiğinin ana hedefleri arasında; kesintiye uğrayan yaşam akışını normale çevirmek, hayat kurtarmak, halk sağlığını korumak, müdahale çalışmalarını planlı ve etkin bir biçimde yürütmek, çevreyi ve kültürel mirası korumak da yer almaktadır (Yılmaz, 2017). İnsani yardım lojistiği evrensel bir kavram olup, dil, din, mezhep, ırk ayrımı yapılmaksızın herkese eşit bir şekilde yaklaşım göstermektedir. (Öztürkel, 2021).

İnsani Yardım Lojistiğinin Önemi ve Türkiye'de Son 10 Yılda Yapılan İnsani Yardım Lojistiği Çalışmaları

İnsani yardım lojistiği acil durumlarda etkilenen nüfusun acil ihtiyaçlarına yanıt vermek için mal, bilgi ve hizmet akışının etkin yönetimine odaklanır (Sheu, 2007). Doğal ya da insani felaketlerden zarar gören ülkelere, bölgelere ve insanlara en hızlı şekilde yapılan bu yardımlar ihtiyaç sahipleri için tıbbi destek, barınacak yer ve gıda desteği sağlar. Felaketlerden etkilenen insanların hayatlarını kurtarmayı ve şartlarını iyileştirmeyi amaçlar (Margesson, 2013). Etkili ve verimli tedarik zinciri yönetimi ile sınırlı finansman kısıtlaması altında mevcut malzemeleri mümkün olan en kısa sürede en yüksek öncelikli ihtiyaçlarla eşleştirerek insani yardım kuruluşlarının kaynaklardan en iyi şekilde yararlanmasını sağlar (Kunz ve Reiner, 2012).

İnsani yardım lojistiğinin tarafsız olma, ayrımcılık yapmama, insanîyet ve bağımsızlık gibi prensipleri vardır (Stockholm Toplantısı Bildirisi, 2003; Senir, 2021, s. 301). İnsanîyet prensibi; insan hayatını nerede olursa olsun kurtarmayı ve acıyı hafifletmeyi temsil eder. Ayrımcılık yapmama prensibi; yardımı din, dil, ırk, mezhep ayrımı yapmadan yalnızca

ihtiyacın karşılanmasını belirtir. Yardımlar vasıtası ile çatışan kişi ya da grupların hiçbirine avantaj sağlamama tarafsızlık prensibini, insani yardım faaliyetlerinin uygulandığı alanlarda askerî, ekonomik ve siyasi amaçlara hizmet etmeme ise bağımsızlık prensibini ifade eder (Köseoğlu ve Çevikel, 2014).

İnsani yardım lojistiğine olan ilgi dünya çapında meydana gelen felaketlerin çoğalması nedeniyle artmıştır. İnsani yardım lojistiği bilim insanlarınca da oldukça büyük bir ilgi görmüş (Aghajani ve Torabi, 2019; Sedeh vd., 2020), araştırmacılar tarafından bu kavramın tanımı ve önemi hakkında çalışmalar yapılmıştır. Türkiye’de yapılan çalışmalardan bazıları aşağıdaki Tablo 1 ve Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo da yer alan çalışmalar Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi ve Google Scholar veri tabanlarından faydalanılarak toplanmıştır.

Tablo 1: Türkiye’de Yapılan İnsani Yardım Lojistiği Çalışmaları (Doktora ve Yüksek Lisans Tezi)

Yıl	Yazar	Konu Başlığı	Kaynak	Alan	
1	2023	Eylül Sümer	İnsani yardım lojistiği: Ankara'nın Çankaya ilçesindeki mahallelere COVID-19 aşısının dağıtılması	Yüksek Lisans Tezi	İşletme
2	2023	İsmail Nurullah Mutlu	İnsani Yardım Lojistiğinde Şehir İçi Dağıtım Planlama	Yüksek Lisans Tezi	İşletme
3	2022	İsmail Karayün	İnsani yardım lojistiğinde gıda ve beslenme ürünlerine yönelik yapay sinir ağları temelli dinamik malzeme ihtiyaç planlaması	Doktora	İşletme
4	2022	Hala M.A Agha	The contribution of skills of humanitarian logistics workers to logistics performance in disaster relief	Yüksek Lisans Tezi	İşletme
5	2022	Aslıhan Fatma Kula	Afet öncesi zarar azaltma faaliyetlerinin insani yardım lojistiğindeki etkisinin en iyileme kullanılarak incelenmesi	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
6	2021	Hafize Yılmaz	İnsani yardım lojistiğinde dağıtım merkezi yer seçimi ve İstanbul uygulaması	Doktora	Endüstri Mühendisliği
7	2021	Gülşah Ayvazoğlu	İnsani yardım lojistiği planlama süreci için bir model ve takip sistemi önerisi: Hatay ili örneği	Doktora	Kamu Yönetimi
8	2021	Sedanur Temiz	İnsani yardım lojistiğinde tesis yer seçimi ve rotalama	Yüksek Lisans Tezi	İşletme

			problemi için bir matematiksel model önerisi		
9	2021	Mustafa Öztürkel	Afet yönetimi, afet lojistiği ve insani yardım lojistiği alanında yapılan tez çalışmalarının bibliyometrik analizi	Yüksek Lisans Tezi	İşletme
10	2019	Niyazi Çetinkaya	A novel model for humanitarian logistics: hot meal delivery aftermath of an earthquake in Istanbul	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
11	2019	Nazlıcan Dindarık	Mültecilerin yaşadıkları bölgelere yönelik Kızılay'ın gıda ve insani yardım lojistiği: Suriyeliler örneği	Yüksek Lisans Tezi	Lojistik
12	2019	Semih Çaylak	İnsani yardım lojistiğinde sivil-asker işbirliği performansı kapsamındaki lojistik becerilerin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans Tezi	Kamu Yönetimi
13	2017	Uğur Becerikliler	Afet ve insani yardım lojistiği	Yüksek Lisans Tezi	Kamu Yönetimi
14	2016	Hasan Kavlak	Intermodal freight transportation in humanitarian logistics	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
15	2016	Ayşenur Uslu	Afet sonrası insani yardım lojistiğinde stokastik talepli çok depolu araç rotalama problemi: Ankara ili örneği	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
16	2015	Dilsu Binnaz Özkapıcı	An intermodal humanitarian logistics model based on maritime transportation for relief item distribution in Istanbul	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
17	2015	Serhat Başkaya	Prepositioning of relief items in humanitarian logistics considering lateral transshipment opportunities	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
18	2014	Ayşenur Şahin Arslan	Using containers as astorage facilities in humanitarian logistics	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği
19	2014	Ayşe Sinem Konu	Humanitarian logistics: Pre-positioning of relief items in Istanbul	Yüksek Lisans Tezi	Endüstri Mühendisliği

Tablo 1’de Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinde “İnsani Yardım Lojistiği” ve “Humanitarian Logistics” anahtar kelimesi ile yapılan arama sonucunda elde edilen çalışmalar gösterilmiştir. Tabloda da görüleceği üzere insani yardım lojistiği ile ilgili çalışmaların

sayısının son yıllarda arttığı belirlenmiştir. En fazla çalışma ise 2021 yılında yapılmıştır. Benzer şekilde WoS ve Scopus'ta da insani yardım lojistiği alanında en fazla yayın 2021 yılında yapılmıştır. Yapılan çalışmaların endüstri mühendisliği, kamu yönetimi ve işletme alanında olduğu belirlenmiştir.

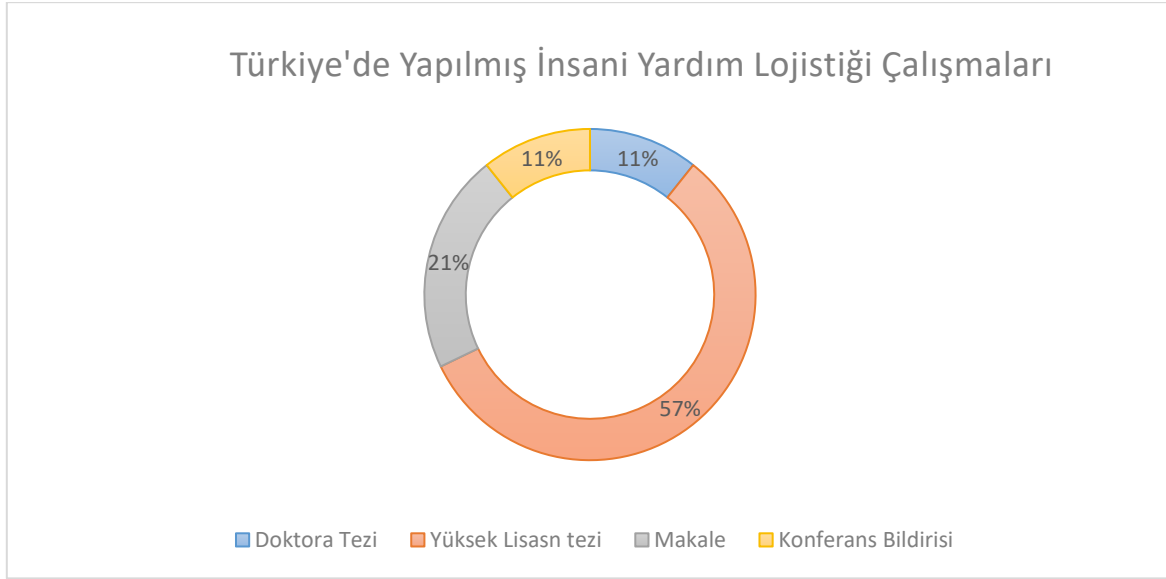
Türkiye’de yapılmış insani yardım lojistiği ile ilgili makale ve bildiri çalışmalarının detaylı çerçevesini ortaya koymak amacı ile Google Scholar veri tabanından faydalanılmıştır. Ulaşılan çalışmalar aşağıdaki tablo da gösterilmiştir.

Tablo 2: Türkiye’ de Yapılmış İnsani Yardım Lojistiği Çalışmaları (Konferans Bildirisi ve Makaleler)

	Yazar(lar)	Konu Başlığı	Yıl	Kaynak
1	Senir, G.	COVID-19 salgınında insani yardım lojistiğinin ve tedarik zinciri yönetiminin önemi	2021	Makale
2	Erturgut, R.,ve Yılmaz, B	Afet Ve İnsani Yardım Lojistiği Alanında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi.	2020	Makale
3	Dindarık, N., ve Fidan, Y.	Türkiye’de mültecilerin yaşadıkları bölgelere yönelik insani yardım lojistiği: Kızılay örneği.	2020	Makale
4	Yılmaz, Ü.	İnsani Yardım Lojistiği Faaliyetlerinde İnsansız Hava Araçlarının Kullanım Alanları.	2019	Makale
5	Ertem, M. A., ve Şahin Arslan, A.	İnsani Yardım Lojistiği için Konteyner Deposu Tasarımı.	2019	Konferans Bildirisi
6	Uslu, A.ve İşleyen S.K.	Afet Sonrası İnsani Yardım Lojistiğinde Araç Rotalama Problemi	2015	Konferans Bildirisi
7	Arslan, A. Ş.,ve Ertem, M. A	İnsani Yardım Lojistiğinde Konteyner Kullanımında Talep Ağırlıklı Mesafe Ve Maliyet Modelleri I	2015	Konferans Bildirisi
8	Kuşçuoğlu, M.ve Çağlar, B.	İnsani yardım ve lojistik yönetimi.	2013	Makale

Tablo 2’de görüldüğü üzere alanyazında insani yardım lojistiği ile ilgili makale ve bildiri türünde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların 2015 yılı ve sonraki yıllarda yoğunlaştığı, ağırlıklı olarak makale türünde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ayrıca, bu çalışmaların, insani yardım lojistiği ve tedarik zinciri yönetimi konularını kapsayan geniş bir yelpazede odaklandığı görülmektedir. COVID-19 salgını bağlamında yapılan bir çalışma, salgının insani yardım operasyonları ve tedarik zinciri yönetimi üzerindeki etkilerini değerlendirmekte, acil durum lojistiğindeki zorlukları ele almaktadır. Bir diğer çalışma, afet ve insani yardım lojistiği alanında yapılan genel çalışmaların bibliyometrik analizini sunarak bu alandaki akademik eğilimleri ortaya koymaktadır. Türkiye’de mültecilere yönelik insani yardım lojistiği üzerine odaklanan bir çalışma, özellikle Kızılay örneği üzerinden bu operasyonların nasıl yürütüldüğünü incelemekte ve mülteci krizleri bağlamında stratejik yaklaşımları ele almaktadır. Diğer çalışmalar arasında insansız hava araçlarının insani yardım lojistiği faaliyetlerinde kullanım alanları, konteyner depo tasarımı, araç rota planlaması, konteyner kullanımında talep ağırlıklı mesafe ve maliyet modelleri gibi spesifik konular yer almaktadır. Ayrıca, genel

anlamda insani yardım ve lojistik yönetimi üzerine yapılan bir çalışma, bu alanın temel ilkelerine odaklanmaktadır. Bu çeşitlilik, insani yardım operasyonlarına ve lojistik yönetimine ilişkin geniş bir bilgi yelpazesi sunmaktadır.

Şekil 1: Türkiye’de Yapılmış İnsani Yardım Lojistiği Çalışmalarının Grafikselsel Dağılımı (s=27).

Şekil 1’de veri tabanlarında bulunan 28 adet insani yardım lojistiği çalışmaları incelendiğinde, en fazla çalışmaların yüksek lisans tezi (%57), makale (%21), konferans bildirimleri (%11) ve doktora tezi (%11) çalışmaları olduğu görülmektedir. Dolayısıyla yardım lojistiği çalışmalarının daha çok yüksek lisans tezlerinde konu edildiği göze çarpmaktadır.

Metodoloji

Bu çalışma, son yıllarda insani yardım lojistiği alanında yapılan bilimsel makalelerin bibliyometrik analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bibliyometrik analiz, belirli bir konuyla ilgili yayınları ve atıfları değerlendirmek için kullanılan nicel bir yöntemdir. Bu yöntem, bilimsel bir alanın gelişimini ve büyümesini anlamak için zaman içindeki bilimsel üretimi ve üretkenliği araştırır. Ayrıca, geleneksel literatür incelemelerine kıyasla daha objektif ve önyargısız bir yaklaşım sunar (Raughuram vd., 2010).

Çalışma, 2013-2023 yıllarını kapsamakta olup Web of Science (WoS) ve Scopus veri tabanlarından alınan bibliyometrik verileri sistematik bir şekilde karşılaştırmaktadır. Anahtar kelime olarak "humanitarian logistics" kullanılmış, ancak "humanitarian supply chain", "humanitarian operation", "disaster relief", "humanitarian supply network", "emergency" gibi diğer anahtar kelimeler çalışma kapsamına dâhil edilmemiştir. Arama, 6-7 Kasım 2023 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen yayınlar tamamıyla İngilizce olup İngilizce dışındaki yayınlar dikkate alınmamıştır.

Çalışma kapsamında ele alınan araştırma soruları şu şekildedir;

As₁: İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmaların yıllara göre (WoS ve Scopus’taki) dağılımı nasıldır?

As₂: İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar (WoS ve Scopus’ta) niceliksel açıdan nasıl bir trend izlemiştir?

As₃: İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalara (WoS ve Scopus’ta) yapılan atıfların yıllara göre dağılımı nasıldır?

As4: İnsani yardım lojistiği ile ilgili (WoS ve Scopus'ta) 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalarda en üretken yazarlar hangileridir?

As5: İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar (WoS ve Scopus'ta) ağırlıklı olarak hangi bilim alanlarında yapılmıştır?

As6: İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar ağırlıklı olarak hangi ülkelerde yapılmıştır?

As7: İnsani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar ağırlıklı olarak hangi kurumlar tarafından yapılmıştır?

As8: İnsani yardım lojistiği alanında 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalarda en sık tekrar edilen kavramlar hangileridir?

As9: İnsani yardım lojistiği alanında 2013-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalarda atıf açısından en etkili makaleler hangileridir?

Analiz ve Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde çeşitli performans parametreleri ile araştırmanın gelişimi, en verimli ve en çok alıntı yapılan yazarlar, araştırmanın en çok yayımlandığı dergi, araştırmaların yapıldığı kurumlar, araştırmanın yapıldığı ülke ve insani yardım lojistiğinde WoS ve Scopus'ta en çok etkili çalışmalar ele alınarak verimli bir şekilde yorumlanması ve analiz yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle WoS ve Scopus veri tabanındaki çalışmalar incelenmiştir. Tablo 3'de çalışmaların WoS ve Scopus'daki dağılımı gösterilmiştir.

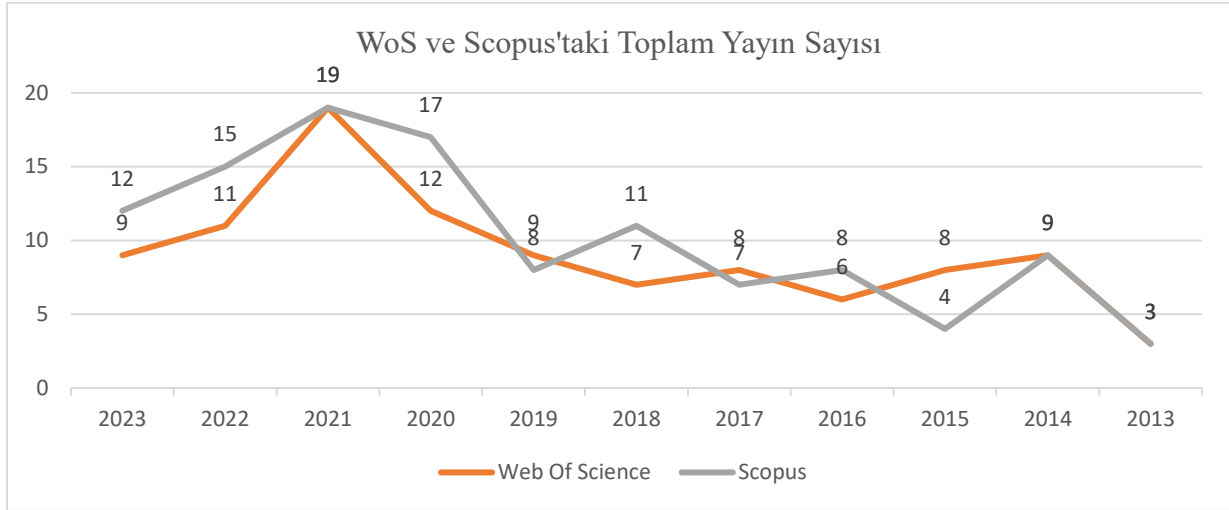
Tablo 3: WoS ve Scopus'taki İnsani Yardım Lojistiği ile İlgili Çalışmaların Dağılımı

WoS (101)			SCOPUS (113)		
Doküman Tipi	Toplam Sayı	Pay %	Doküman Tipi	Toplam Sayı	Pay %
Makale	78	77,2	Makale	77	66,7
Bildiri	16	15,8	Bildiri/Konferans	22	23
Dergi/Eleştiri	1	0,99	Dergi/Eleştiri	8	8,0
Kitap ve Kitap Bölümü	6	6	Kitap ve Kitap Bölümü	6	2,3

Araştırma kapsamında Web of Science (WoS)'da 101 çalışma yer alırken, Scopus'ta 113 tane çalışmanın yer aldığı tespit edilmiştir. WoS'daki çalışmalarda; 78 tane makale, 16 tane bildiri, 1 tane dergi/eleştiri, 6 tane kitap/kitap bölümü bulunmaktadır. Scopus'taki çalışmalarda ise 77 tane makale, 22 tane konferans bildirisi, 8 tane dergi/eleştiri ve 6 tane kitap/ kitap bölümü yer almaktadır.

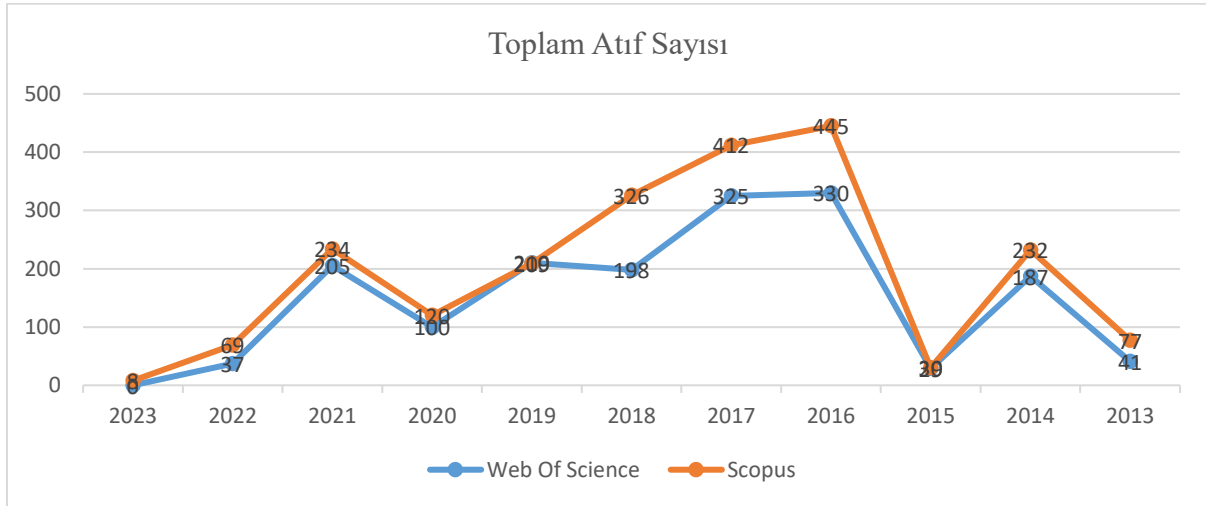
Araştırmanın Gelişimi

İnsani Yardım Lojistiği son yıllarda hızlı bir gelişme göstermiştir. Şekil 2 WoS ve Scopus'taki toplam yayın sayısını göstermektedir. Şekilde de görüldüğü üzere son yıllarda konuya ilgi artmaya devam etmektedir. Konu ile ilgili çalışmalar özellikle 2021 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu tarihte toplam çalışma sayısı 38 olmuştur. WoS ve Scopus'taki toplam atıf sayısı da Şekil 3'de gösterilmiştir.

Şekil 2: WoS ve Scopus'taki Toplam Yayın Sayısı

İnsani Yardım Lojistiği ile ilgili çalışmalar dalgalı bir seyir izlemiştir. Hem WoS hem de Scopus'ta 2021 yılı en fazla yayının yapıldığı yıl olmuştur. Şekilde de görüldüğü üzere son yıllar da konuya ilgi artmaya devam etmektedir.

Şekil 3: WoS ve Scopus'taki Toplam Atıf Sayısı

Şekil 3'de görüldüğü üzere en fazla atıf 2016 ve 2017 yıllarında yapılmıştır. Hem WoS'da hem de Scopus'ta 2015 yılında atıfların sayısında ciddi oranda düşüş görülmüştür. WoS'da 2013 yılında 41 atıf, 2014 yılında 187 atıf yapılmıştır. 2015 yılında atıf sayısı ise 29'a düşmüştür. Scopus'ta benzer şekilde 2015 yılında atıf sayısı 30'a düşmüştür.

En Verimli/Üretken Yazarlar

Çalışmada bibliyometrik analiz için çeşitli performans göstergeleri ele alınmıştır. Toplam Yayın (TY) yapılan toplam yayın sayısını, toplam alıntı (TA) alınan toplam atıf sayısını ve toplam alınan atıfların sayısının toplam yayın sayısına bölünmesi ile (TA/TY) elde edilen atıf sayısı (YBA) yayın başına atıftır. Tablo 4'te WoS ve Scopus veri tabanından en etkili yazarlar, yayın sayısına göre sıralanmıştır.

Tablo 4: En Verimli/Üretken 10 Yazar

Yazar	WOS			Yazar	SCOPUS		
	Toplam Yayın Sayısı (TY)	Toplam Alıntı Sayısı (TA)	YBA		Toplam Yayın Sayısı (TY)	Toplam Alıntı Sayısı (TA)	YBA
Khan, M.	5	63	12,6	Kovacs, G	6	123	20,5
Kovacs, G	5	98	19,6	Spens, K.	4	44	11
Rodriquez G.S.	4	121	30,25	Khan, M.	4	47	11,75
Alborez,P.	4	121	30,25	Alborez,P.	4	149	37,25
Parvaiz, G.S.	3	35	11,6	Tatham, P.	3	72	24
Klump, M.	3	35	11,6	Rodriquez G.S.	3	132	44
Altay, N.	3	8	2,66	Parvaiz, G.S.	3	43	14,3
Tatham, P.	3	38	12,6	Masudin, J.	3	28	9,3
De Leeuw	3	88	29,3	Luo, W.	3	16	5,3
Nurmala,N	2	88	44	Comes, T.	3	16	5,3

Scopus veri tanında en yüksek katkı yapan kişi Kovacs, G. olup 6 yayını bulunmaktadır. Ancak Alborez, P.'nin 4 yayını olmasına rağmen YBA sayısı en yüksek araştırmacıdır. WoS'ta ise Kovacs, G ve Khan, M'nin 5 yayınları olup en yüksek katkı yapan kişilerdir. Rodriquez G.S. ve Alborez,P. de 4 yayını ile katkı sağlamışlardır. Rodriquez G.S ve Alborez,P. 'nin YBA sayısı 30,25 dir.

Araştırmaların Yapıldığı Bilim Dalları

Bibliyometrik analizin bu aşamasında insani yardım lojistiği ile ilgili WoS ve Scopus'ta bulunan çalışmalar, çalışmanın yapıldığı alanlara göre sıralanmıştır. Aşağıdaki Tablo 5'te bu alandaki çalışmaların yapıldığı ilk on çalışmanın alansal dağılımı listelenmiştir.

Tablo 5: İnsani Yardım Lojistiği Çalışmalarının Alansal Dağılımı

Disiplin	WOS		Disiplin	SCOPUS	
	TY	%		TY	%
İşletme ve Ekonomi	38	28	İşletme, Yönetim ve Muhasebe	39	19,6
Mühendislik	26	19,1	Mühendislik	39	19,6
Yöneylem Araştırması ve Yönetim Bilimi	21	15,4	Karar Bilimleri	34	17,1
Bilim Teknoloji ve Diğer Konular	12	8,8	Sosyal Bilimler	30	15,1
Çevre Bilimleri Ekoloji	10	7,3	Bilgisayar Bilimi	19	9,5

Bilgisayar Bilimi	9	6,6	Dünya ve Gezegen Bilimleri	10	5,0
Kamu Çevre ve İş Sağlığı	8	5,9	Çevre Bilimi	9	4,5
Ulaştırma	5	3,7	Matematik	8	4
Sosyal Bilimler ve Diğer Konular	4	3	Ekonomi, Ekonometri ve Finans	6	3
Matematik	3	2,2	Malzeme Bilimi	5	2,5

Yukarıdaki Tablo 5'te görüldüğü gibi insani yardım lojistiği oldukça geniş kapsamlıdır ve aynı zamanda konu ile ilgili birçok farklı alanda mühendislik, matematik, bilgisayar, enerji, yönetim ve çevre bilimi gibi bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. İlgili tabloda da görüleceği üzere insani yardım lojistiği ile ilgili çalışma alanlarının her iki veri tabanındaki sıralamaları farklılık gösterse de ortak alanlar bulunmaktadır.

WoS'ta en fazla yayın işletme ve ekonomi (%28), mühendislik (%19,1) yöneylem araştırması (15,4) bölümünde iken, en az yayının ise matematik (%2,2) alanında yapıldığı belirlenmiştir. Scopus'taki çalışmalar ise en fazla işletme, yönetim, muhasebe (%19,6) ile mühendislik (%19,6) alanında yapılmıştır.

İnsani Yardım Lojistiği ile İlgili En Fazla Çalışmanın Yapıldığı Ülkeler

İnsani yardım lojistiği ile ilgili farklı araştırmacılar tarafından farklı ülkelerde çalışmalar yapılmıştır. Tablo 6'da WoS ve Scopus'ta insani yardım lojistiği ile ilgili 2013-2023 yıllarında yayın sayısı bakımından en verimli 10 ülke gösterilmiştir.

Tablo 6: WoS Ve Scopus'ta İnsani Yardım Lojistiği İle İlgili En Fazla Çalışmaların Yapıldığı İlk 10 Ülke

WOS				SCOPUS			
Ülke	Toplam Yayın Sayısı (TY)	Toplam Alıntı Sayısı (TA)	YBA	Ülke	Toplam Yayın Sayısı (TY)	Toplam Alıntı Sayısı (TA)	YBA
İngiltere	17	653	38,4	İngiltere	18	797	44,2
ABD	13	112	8,6	Çin	13	109	8,4
Hollanda	12	296	24,7	ABD	13	236	18,2
Çin Halk Cumhuriyeti	11	70	6,4	Hollanda	12	390	32,5
Brezilya	7	121	17,3	Brezilya	11	160	14,5
Finlandiya	7	114	16,3	Fransa	9	163	18,1
Fransa	7	145	21	Finlandiya	8	74	9,3
Almanya	7	25	3,6	Meksika	7	47	6,7
Avustralya	6	131	21,9	Endonezya	7	155	22,1
Güney Kore	6	78	13	Avustralya	7	182	26

Tablo 6'da insani yardım lojistiği alanında en fazla yayınların yapıldığı ilk on ülke sıralamasında hem WoS hem de Scopus'ta ilk sırada İngiltere'nin yer aldığı görülmektedir.

İngiltere'nin YBA sayısı diğer ülkelerin YBA sayısına göre daha yüksektir. Bu bağlamda İngiltere'de yapılan araştırmaların genel kalitesinin oldukça yüksek olduğu söylenilebilir. İngiltere WoS'da 17 yayın 653 atıf ile Scopus'ta 18 yayın 797 atıf ile yer almaktadır. WoS'ta İngiltere'yi 13 yayın 112 atıf ile ABD ve 12 yayın 296 atıf ile Hollanda takip etmektedir. Scopus'ta ise İngiltere'yi 13 yayın 236 atıf ile ABD ve 13 yayın 109 atıf ile Çin takip etmektedir. Yine tabloda görüleceği üzere her iki veri tabanında da insani yardım lojistiği ile ilgili en fazla alıntı yapılan yayın İngiltere'ye aittir.

İnsani Yardım Lojistiği ile İlgili Çalışmaların Yapıldığı Kurumlar

Bibliyometrik analizin bu aşamasında insani yardım lojistiği alanında en fazla yayın yapan kurumlar araştırılmıştır. Bu alanda her iki veri tabanında da (WoS ve Scopus) en fazla yayının yapıldığı kurumların listesi Tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7: İnsani Yardım Lojistiği ile İlgili Yayınlarda Önde Yer Alan Kurumlar

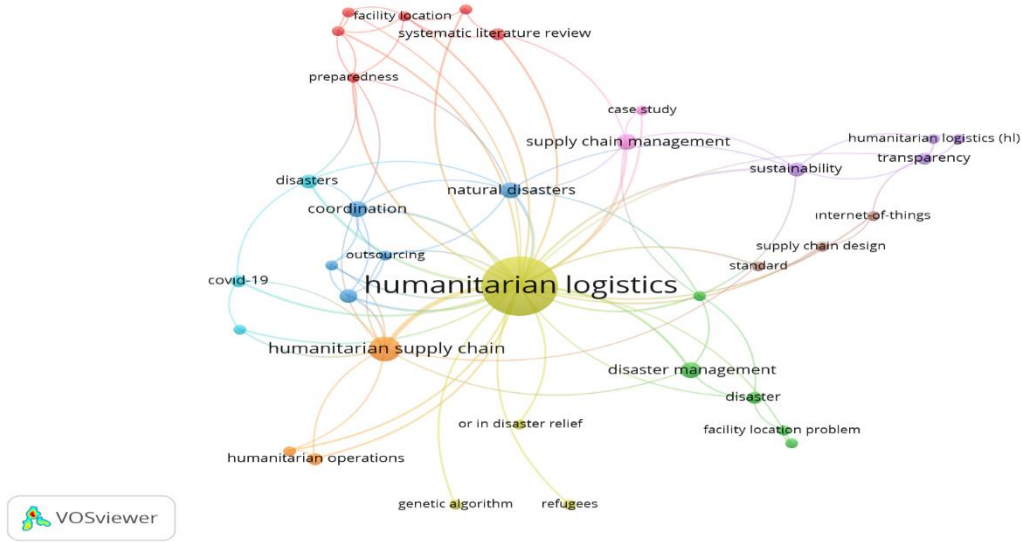
WOS			SCOPUS		
Kurum	TY	TA	Kurum	TY	TA
Hanken Ekonomi Okulu	7	114	Hanken - Svenska handelshögskolan	8	74
Aston Üniversitesi	4	121	Tahran Üniversitesi	4	368
Nottingham Trent Üniversitesi	4	187	Abdul Wali Khan Üniversitesi Mardan	4	47
Vrije Üniversitesi Amsterdam	4	138	Aston Üniversitesi	4	149
Yeungnam Üniversitesi	4	59	Yeungnam Üniversitesi	3	43
Abdul Valı Khan Mardan Üniversitesi	3	30	Kyoto Üniversitesi	3	87
Brunel Üniversitesi	3	275	Federal de Santa Catarina Üniversitesi	3	99
Galway Mayo Institute of Technology	3	19	London Brunel Üniversitesi	3	336
University Of North Carolina	3	6	Shanghai Maritime Üniversitesi	3	16
Griffith Üniversitesi	3	53	Nottingham Business School	3	206

WoS'ta ilk sırada Hanken Ekonomi Okulu 7 yayın ve 114 atıf ile yer alırken, Aston Üniversitesi 4 yayın, Nottingham Trent Üniversitesi 4 yayın, Vrije Üniversitesi Amsterdam 4 yayın ile Hanken Ekonomi Okulu'nu takip etmektedir. WoS'da en fazla alıntı yapılan çalışmalar Brunel Üniversitesi (275 atıf) ve Nottingham Trent Üniversitesi'ne (187 atıf) aittir.

Scopus'ta ise 8 yayın ve 74 alıntı ile Hanken-Svenska handelshögskolan ilk sırada yer almaktadır. Tahran Üniversitesi 4 yayın 368 alıntı ile 2. sıra da Abdul Wali Khan Üniversitesi Mardan 4 yayın ve 47 alıntı ile 3.sıra da Aston Business School 4 yayın 149 alıntı ile 4.sıra da yer almaktadır. Scopus'ta ise en fazla alıntı yapılan çalışmalar Tahran Üniversitesi (368 atıf) ve Brunel Üniversitesi London'a (336 atıf) aittir.

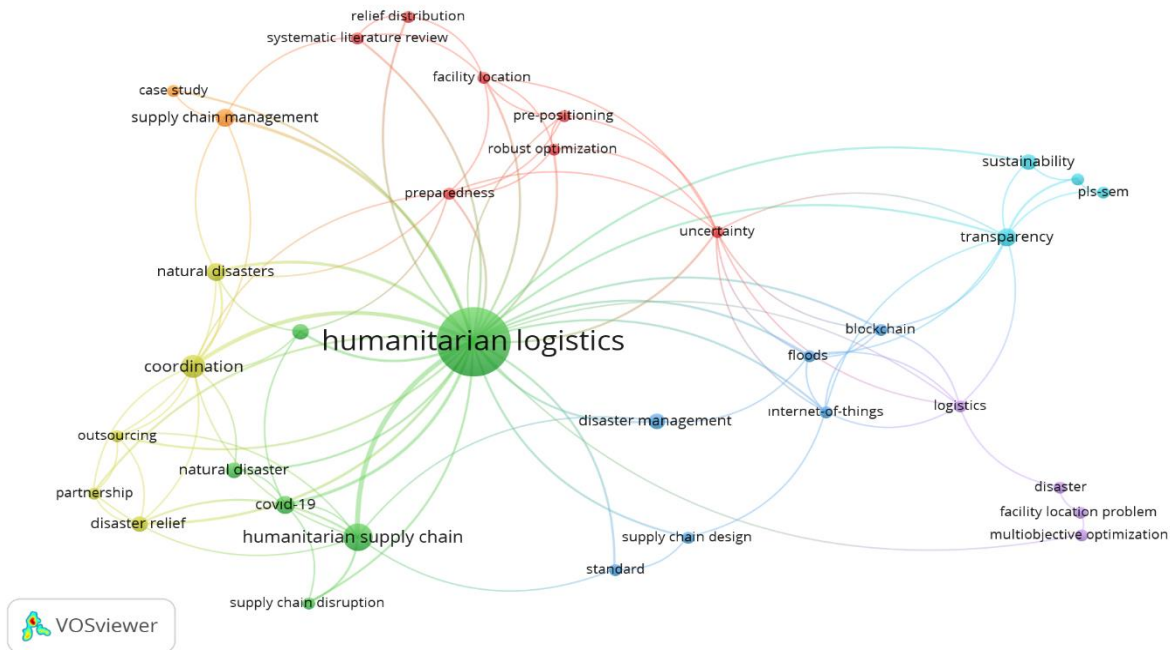
İnsani Yardım Lojistiği ile İlgili Anahtar Kelimeler

İnsani yardım lojistiği ile ilgili hem WoS hem de Scopus veri tabanındaki çalışmalarda yer alan anahtar kelimeler VOSviewer programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Analiz sonucundaki ağ modeli aşağıdaki Şekil 4 ve Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 4: Scopus'ta Yayınlanan Makalelerde Yer Alan En Popüler Anahtar Kelimeler

Şekil 4'te Scopus'ta yer alan çalışmalarda anahtar kelimeler için VOSviewer programı ile ağ modeli oluşturulmuştur. Şekilde de görüleceği üzere insani yardım lojistiği ile birlikte en fazla kullanılan anahtar kelimeler arasında tedarik zinciri, afet yönetimi, doğal afet, koordinasyon ve lojistik kelimeleri bulunmaktadır.

Şekil 5: WoS'ta Yayınlanan Makalelerde Yer Alan En Popüler Anahtar Kelimeler

Şekil 5'te WoS'taki yer alan çalışmalardaki anahtar kelimeler için VOSviewer programı ile ağ modeli oluşturulmuştur. Şekilde de görüleceği üzere insani yardım lojistiği ile birlikte en fazla kullanılan anahtar kelimeler arasında tedarik zinciri, doğal afet, Covid-19 bulunmaktadır.

İnsani Yardım Lojistiğinde En Etkili 10 Makale

Çalışmanın bu bölümünde WOS ve Scopus'ta toplam atıf sayısı en fazla olan başka bir deyişle bu alanda en etkili on makale incelenmiştir. Bu makalelerin başlığı, yayımlanma yılı ve yayımlandığı dergi ile yazarı ele alınarak çıkarımlarda bulunulmuştur. Tablo 8'de WoS'ta en çok alıntı yapılan on makale gösterilmiştir.

Tablo 8: Web Of Science'de İnsani Yardım Lojistiği ile ilgili En çok Alıntı Yapılan 10 Makale

Yıl	Yazar	Başlık	Kaynağın Başlığı	(TA)
2016	Tofighi, S ;Torabi, SA; Mansouri, SA	Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty	European Journal Of Operational Research	248
2017	Boonmee, Chawis; Arimura, Mikiharu; Asada, Takumi	Facility location optimization model for emergency humanitarian logistics	International Journal Of Disaster Risk Reduction	217
2018	Rodriguez-Espindola, Oscar; Albores, Pavel; Brewster, Christopher	Disaster preparedness in humanitarian logistics: A collaborative approach for resource management in floods	European Journal Of Operational Research	109
2019	Jabbour, Charbel Jose Chiappetta; Sobreiro, Vinicius Amorim; Jabbour, Ana Beatriz Lopes de Sousa; de Souza Campos, Lucila Maria; Mariano, Enzo Barberio; Renwick, Douglas William Scott	An analysis of the literature on humanitarian logistics and supply chain management: paving the way for future studies	Annals Of Operations Research	99
2017	Nurmala, N; de Leeuw, Sander; Dullaert, Wout	Humanitarian-business partnerships in managing humanitarian logistics	Supply Chain Management-International Journal	61
2014	Holguin-Veras, Jose; Taniguchi, Eiichi; Jaller, Miguel; Aros-Vera, Felipe; Ferreira, Frederico; Thompson, Russell G	The Tohoku Disasters: Chief Lessons Concerning The Post Disaster Humanitarian Logistics Response And Policy Implications	Transportation Research Part A- Policy And Practice	55

2016	van der Laan, Erwin; van Dalen, Jan; Rohrmoser, Michael; Simpson, Rob	Demand forecasting and order planning for humanitarian logistics: An empirical assessment	Journal Of Operations Management	52
2013	Sheppard, Allan; Tatham, Peter; Fisher, Ron; Gapp, Rodney	Humanitarian logistics: enhancing the engagement of local populations	Humanitarian logistics: enhancing the engagement of local populations	37
2014	(Schiffing, Sarah d; Piecyk, Maja	Performance measurement in humanitarian logistics: a customer-oriented approach	Journal Of Humanitarian Logistics And Supply Chain Management	33
2014	M. Safeer; S.P. Anbuudayasankar; Karti k Balkumar K. Ganesh	Analyzing transportation and distribution in emergency humanitarian logistics	12th Global Congress On Manufacturing And Management	31

Tablo 8 incelendiğinde Tofighi, S, vd.'nin 2016 yılındaki "Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty" başlıklı çalışmaları en fazla atıf sayısına sahip çalışma olduğu görülmektedir. İlgili tabloda en etkili makale listesinde 2. sırada Boonmee, C. vd.'nin 2017 yılında yapmış oldukları "Facility location optimization model for emergency humanitarian logistics" çalışmaları 217 atıf ile yer almaktadır. En fazla atıf'ın yapıldığı üç çalışmanın içeriği şu şekildedir; ilk sırada yer alan Tofighi vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada; bir afet olayı meydana gelmeden önce ya da afet meydana geldikten sonraki aşamalarda temel lojistik sorunlarıyla başa çıkabilmek için ve olası depremlere hazırlık amacıyla yardım ağının oluşturulması amaçlanmıştır. Çalışmada deprem sonrası ulaşım ağı güzergahlarının kullanılabilirlik düzeyi de dikkate alınmış ve yardım dağıtım planı geliştirilmiştir. Boonmee vd. (2017) ise yapmış oldukları çalışmada 1950'li yıllardan beri katlanarak artan doğal ve insan kaynaklı afetlerin öneminden bahsetmiş ve insani yardım lojistiği ile ilgili tesis konumu sorunları üzerine araştırmalar yapmışlardır. Ayrıca makalede tesislerin konumu (dağıtım merkezleri, depolar, barınaklar, enkaz kaldırma sahaları ve tıp merkezleri) ile ilgili hem afet öncesi hem de afet sonrası durumlar incelenmiştir. Rodríguez-Espíndola vd. (2018) de çalışmalarında 2013 yılında Meksika'da yaşanan sel felaketinde herhangi bir kuruluşun durumu bağımsız bir şekilde yönetme yeteneğinin olmadığını ve o dönemde öyle büyüklükteki bir felaketi yönetecek yeterli kaynağın bulunmadığını belirtmiştir.

Tablo 9'da Scopus'ta insani yardım lojistiği alanında en çok alıntı yapılan makalelerin başlığı, yayımlandığı yılı ve yayımlandığı dergi ile makalenin yazarı listelenmiştir.

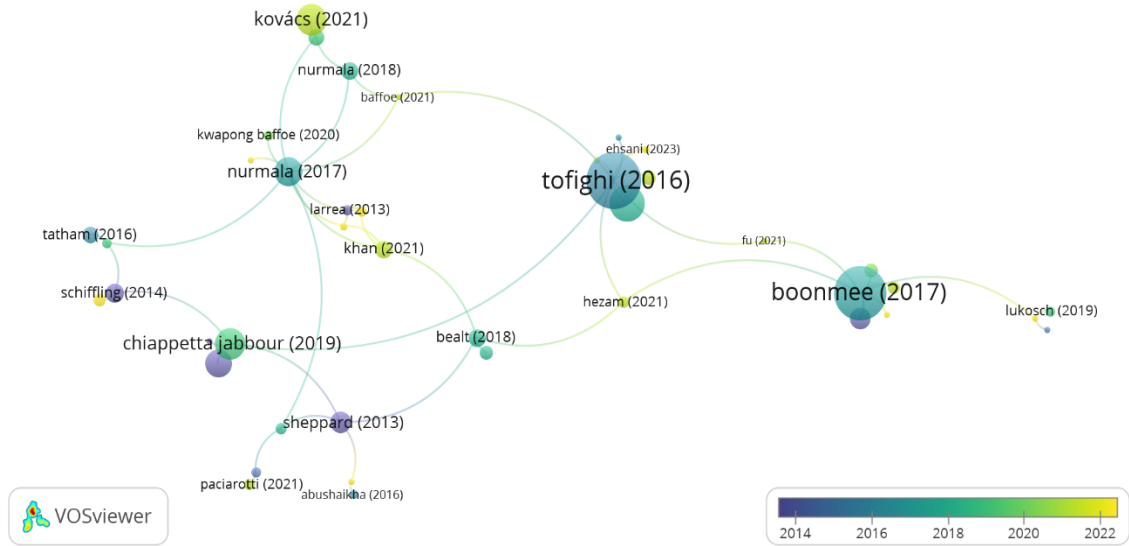

Tablo 9: Scopus'ta İnsani Yardım Lojistiği İle İlgili En Çok Alıntı Yapılan 10 Makale

Yıl	Yazar	Başlık	Kaynağın Başlığı	(TA)
2016	Tofighi, S ;Torabi, SA; Mansouri, SA	Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty	European Journal Of Operational Research	303
2017	Boonmee, Chawis; Arimura, Mikiharu; Asada, Takumi	Facility location optimization model for emergency humanitarian logistics	International Journal Of Disaster Risk Reduction	275
2018	Rodriguez-Espindola, Oscar; Albores, Pavel; Brewster, Christopher	Disaster preparedness in humanitarian logistics: A collaborative approach for resource management in floods	European Journal Of Operational Research	132
2019	Jabbour, Charbel Jose Chiappetta; Sobreiro, Vinicius Amorim; Jabbour, Ana Beatriz Lopes de Sousa; de Souza Campos, Lucila Maria; Mariano, Enzo Barberio; Renwick, Douglas William Scott	An analysis of the literature on humanitarian logistics and supply chain management: paving the way for future studies	Annals Of Operations Research	95
2021	Kovács, Gyöngyi;Falagara Sigala, Ioanna	Lessons learned from humanitarian logistics to manage supply chain disruptions	Journal of Supply Chain Management	93
2017	Nurmala, N; de Leeuw, Sander; Dullaert, Wout	Humanitarian-business partnerships in managing humanitarian logistics	Supply Cham Management-An International Journal	80
2014	Holguín-Veras, osé;Taniguchi, Eiichi;Jaller, figuel;Aros-Vera, elipe;Ferreira, Frederico;Thompson, Russell G; Save all to author list	The Tohoku disasters: Chief lessons concerning the post disaster humanitarian logistics response and policy implications	Transportation Research Part A: Policy and Practice	75
2016	van der Laan, Erwin; van Dalen, Jan; Rohrmoser, Michael; Simpson, Rob	Demand Forecasting And Order Planning For Humanitarian Logistics: An Empirical Assessment	Journal Of Operations Management	73

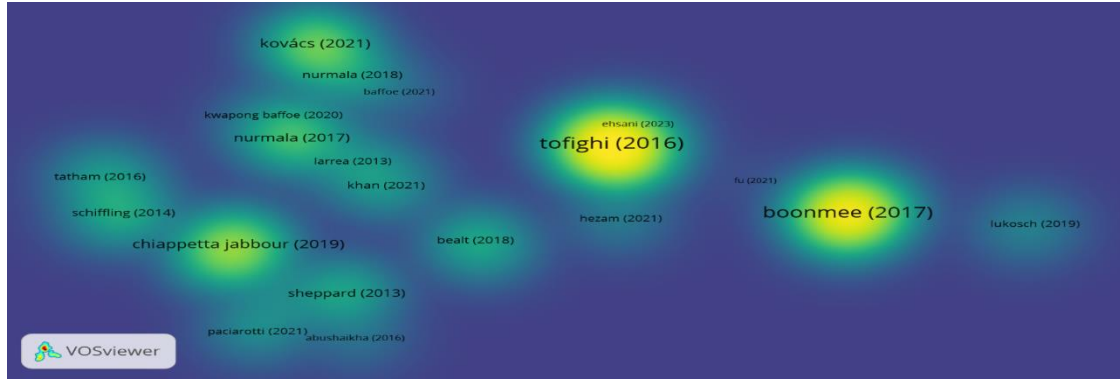
2018	Nikkhoo, Fatemeh;Bozorgi-Amiri, Ali;Heydari, Jafar	Coordination of relief items procurement in humanitarian logistic based on quantity flexibility contract	International Journal of Disaster Risk Reduction	57
2014	Safeer M. ^a ; Anbudayasankar S.P.;Balkumar, Kartik ^c ;Ganesh K. ^b	Analyzing transportation and distribution in emergency humanitarian logistics	Congress on Manufacturing and Management, GCMM 2014	46

Tablo 9’da Scopus veri tabanında insani yardım lojistiği ile ilgili en etkili makaleler listesi verilmiştir. İlgili tabloda da görüleceği üzere bu alan araştırmacılar tarafından farklı yönlerden incelenmiştir. Bunlar arasında gelecek araştırmacılara yol çizmesi amacı ile insani lojistik ve tedarik zinciri yönetimi üzerine literatür analizinin yapıldığı çalışmalardan tedarik zinciri aksaklıklarının yönetilmesi gibi etki oranı yüksek makaleler yer almıştır. Aşağıda Şekil 6’da en çok alıntı yapılan makalelerin yazarlarını gösteren katman haritası verilmiştir.

Şekil 6: En Etkili Makalelerin Yazarlarını Gösteren Katman Haritası

Şekil 6’da yer alan en etkili makalelerin yazarları açısından katman haritası sonuçlarına göre yeşil renk ile belirtilen “Tofighi vd., 2016 Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty” ve “Boonmee vd., 2017 Facility location optimization model for emergency humanitarian logistics” başlıklı çalışmaların en güncel çalışmalar olduğu ifade edilebilir. Aşağıda Şekil 7’de en çok alıntı yapılan makalelerin yazarlarını gösteren yoğunluk haritası verilmiştir.

Şekil 7: En Etkili Makalelerin Yazarlarını Gösteren Yoğunluk Haritası

Şekil 7 incelendiğinde en fazla atıf alan makalelerin yazarları sarı renk ile belirtilmiş olan “Tofighi vd., 2016- Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty” ve “Boonmee vd., 2017- Facility location optimization model for emergency humanitarian logistics” olduğu ve yüksek düzeyde bir yoğunluğa sahip olduğu görülmektedir.

Sonuç

İnsani yardım lojistiği; felaketler, savaşlar, salgın hastalıklar, kıtlıklar, terör saldırıları ve acil durumlar gibi kriz durumlarında hızlı ve etkili bir şekilde yardım sağlanması amacı ile tasarlanan bir sistemdir. İnsani yardım lojistiği alanındaki süreçler, yardım malzemelerinin toplanmasını, depolanmasını, taşınmasını ve dağıtılmasını kapsar. Bu süreçlerin etkili bir şekilde koordine edilmemesi, yardım malzemelerinin hedeflenen yerlere ulaşmasını zorlaştırabilir ve zaman kaybına sebep olabilir. Bu nedenle lojistik süreçlerin hızlı ve etkili şekilde yürütülmesi oldukça önemlidir. Nitekim dünya genelinde yaşanan afetlerin sayısındaki artışta insani yardım lojistiğinin önemini daha da arttırmıştır. Ancak yapılan literatür taramasında her geçen gün önemi daha da artan bu alanla ilgili çalışmaların sayısının oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, yapılan bu çalışma da insani yardım lojistiği alanındaki araştırmaların ilerlemesine bütünsel bakış sunulması amacıyla bibliyometrik analiz yapılmıştır. Bibliyometrik analiz, bu alandaki yapılan çalışmaları ve gelişmeleri takip etmeye yardımcı olur.

Yapılan bu çalışmada 2013-2023 yılları arasındaki insani yardım lojistiği çalışmalarının gelişimi izlenmiştir. İlk olarak Türkiye’de bu alanda yapılmış olan tezler, bilimsel makaleler ve kongre bildirileri incelenmiştir. İnceleme sonucunda Türkiye’de bu alanda en fazla yüksek lisans tezi (%57) ve makale (%21) çalışmalarının yapıldığı belirlenmiştir.

Ardından bibliyometrik analizlerde sıklıkla kullanılan Web of Science ve Scopus veri tabanı kullanılarak 214 çalışma analiz edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre; 2013-2023 yıllarında WoS’ta 101, Scopus’ta 113 çalışma yapılmıştır. Her iki veri tabanında da yapılan yayınların son yıllarda artış eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Rejeb vd. (2022) de çalışmalarında insani yardım lojistiği ile ilgili yayınların 2014 ile 2020 yıllarında önemli ve istikrarlı ölçüde arttığını vurgulamıştır.

Çalışmada WoS ve Scopus’ta en fazla yayının 2021 yılında yapıldığı görülmüştür. Ancak atıfların 2016-2017 yıllarında yoğunlaştığı görülmüştür. Bu sonuç Erturgut ve Yılmaz (2020) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermiştir. Nitekim Erturgut ve Yılmaz da (2020) çalışmalarında 2016-2018 yıllarında atıfların yoğunlaştığını belirtmiştir.

İnsani yardım lojistiği alanında en verimli/üretken yazarlar listesinde hem WoS hem de Scopus’ta ilk sıralarda Kahn, M ve Kovacs, G. yer almıştır. Ancak yayın başına atıf sayısı en

yüksek yazar Alborez, P. (WoS'ta 30,25-Scopus'ta 37, 25)'dir. Yine en verimli/üretken yazarların arasında Tatham, P. de yer almaktadır. Rejeb, vd. (2022) yapmış oldukları bibliyometrik analizleri neticesinde insani yardım lojistiği alanında en fazla yayına sahip bilim insanları sıralamasında ilk sıralarda Van Wassenhove L. N., Tatham P. ve Kovacs, G.'nin yer aldığı görülmüştür. Benzer şekilde Tisott vd. (2018) tarafından yapılan bibliyometrik analizde de en etkili yazarlar listesinde ilk sırada Kovacs, G, yer alırken, Tatham, P.'nin de öncü yazarlardan biri olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla yapılan bu çalışmaların sonucu elde ettiğimiz sonucu destekler niteliktedir.

Yapılan analiz neticesinde insani lojistik alanında en çok çalışılan alanların işletme, yönetim, muhasebe, mühendislik, yöneylem alanları olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç insani yardım lojistiğinin multidisipliner bir yapıya sahip olduğu yönündeki geçmiş araştırma bulgularını desteklemektedir. Aynı zamanda Erturgut ve Yılmaz (2020)'in çalışmalarıyla da örtüşmektedir.

İnsani lojistik alanındaki çalışmalarda önde gelen ülkeler arasında hem WoS'ta hem de Scopus'ta ilk üç ülke içerisinde İngiltere ve ABD yer almaktadır. Bu sonuç ise hem Khan vd. (2022)'nin hem de Rejeb vd. (2022)'nin çalışma sonuçları ile paralellik göstermiştir. Yine bu alanda yapılan çalışmaların eğitim kurumlarına göre yayın sayısına bakıldığında WoS'ta 8 Scopus'ta 7 yayın ilk sırada Finlandiya'da bulunan Hanken-Svenska handelshögskolan'ın yer aldığı belirlenmiştir. Bu sonuç da Ceballos Parra (2015), Tisott vd. (2018), Erturgut ve Yılmaz (2020) ile Khan vd. (2022)'nin çalışmalarının sonuçları ile paralellik göstermiştir.

İnsani yardım lojistiği ile ilgili hem WoS hem de Scopus veri tabanındaki çalışmalarda yer alan anahtar kelimeler VOSviewer programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Analiz neticesinde Scopus'ta en fazla kullanılan anahtar kelimeler arasında tedarik zinciri, afet yönetimi, doğal afet, koordinasyon ve lojistik kelimeleri yer alırken; WoS'ta da tedarik zinciri, doğal afet, Covid-19 bulunmaktadır.

Çalışma kapsamında WoS'ta ve Scopus'ta en etkili on makale de değerlendirilmiştir. Değerlendirme neticesinde her iki veri tabanında da Tofighi, S; Torabi, S. A.; Mansouri, S. A. tarafından 2016 yılında yapılan "Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty" başlıklı çalışma en fazla atıf olarak ilk sırada yer almıştır.

Yapılan bu çalışma ile insani yardım lojistiğinin de yapılan çalışmalara genel bir bakış sağlamak ve okuyucunun farklı uygulama alanları ile de ilgili bilgi edinmesine yardımcı olmak amaçlanmıştır. Bu çalışmadaki temel kısıt; çalışmanın sadece Web of Science ve Scopus veri tabanlarına dayalı olarak yapılmış olmasıdır. Dolayısıyla çalışmanın genelleştirilme yeteneği sınırlandırılmıştır. Gelecekteki araştırmacılar çalışmanın bulgularını zenginleştirmek amacı ile Emerald, Science Direct, Springer, Taylor ve diğer kaynaklardan faydalanabilirler. Diğer bir kısıt ise çalışmanın 2013-2023 Kasım ayını kapsamasıdır. Ayrıca bundan sonraki çalışmalarda metodoloji genişletilerek daha derinlemesine analiz yapılabilir.

Kaynakça

- Agha, H. M. A (2022). *The contribution of skills of humanitarian logistics workers to logistics performance in disaster relief*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İbni Haldun Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Al, U. ve Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin bibliyometrik profili, *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2): 142-163.
- Arslan, A. Ş. (2014). *Using containers as storage facilities in humanitarian logistics* (Yüksek Lisans Tezi). Çankaya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı.

- Ayvazoğlu, G. (2021). *İnsani yardım lojistiği planlama süreci için bir model ve takip sistemi önerisi: Hatay ili örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gümüşhane Üniversitesi. Afet Yönetimi. Ana Bilim Dalı.
- Başkaya, S. (2015). *Prepositioning of relief items in humanitarian logistics considering lateral transshipment opportunities*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Becerikliler, U. (2017). *Afet ve insani yardım lojistiği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Boonmee, C., Arimura, M., ve Asada, T. (2017). Facility location optimization model for emergency humanitarian logistics. *International Journal Of Disaster Risk Reduction*, 24, 485-498.
- Ceballos Parra, P. J. (2015). *Aproximación al estado de investigación en logística humanitaria: un enfoque bibliométrico* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Universidad Nacional de Colombia sede Manizales.
- Chiappetta Jabbour, C. J., Sobreiro, V. A., Lopes De Sousa Jabbour, A. B., De Souza Campos, L. M., Mariano, E. B., ve Renwick, D. W. S. (2019). An analysis of the literature on humanitarian logistics and supply chain management: paving the way for future studies. *Annals Of Operations Research*, 283, 289-307.
- Çaylak, S. (2019). *İnsani yardım lojistiğinde sivil-asker işbirliği performansı kapsamındaki lojistik becerilerin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimler ve Teknolojisi Enstitüsü.
- Çelik, M., Ergun, Ö., Johnson, B., Keskinocak, P., Lorca, Á., Pekkün, P., ve Swann, J. (2012). Humanitarian logistics. In new directions in informatics, optimization, *Logistics, and Production*, 18-49
- Çetinkaya, N. (2019). *A novel model for humanitarian logistics: Hot meal delivery aftermath of an earthquake*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Galatasaray Üniversitesi. Fen Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Dindarık, N., ve Fidan, Y. (2020). Türkiye’de mültecilerin yaşadıkları bölgelere yönelik insani yardım lojistiği: Kızılay örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 135-154.
- Ertem, M. A., ve Şahin Arslan, A. (2019). İnsani yardım lojistiği için konteyner deposu tasarımı. Yöneylem Araştırması ve Endüstri Mühendisliği Ulusal Kongresi, İstanbul.
- Erturgut, R., ve Yılmaz, B. (2020). Afet ve insani yardım lojistiği alanında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 105-123.
- Goffnett, S. P., Helferich, O. K., ve Buschlen, E. (2013). Integrating service-learning and humanitarian logistics education. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*, 3(2), 161–186.
- Holguín-Veras, J., Taniguchi, E., Jaller, M., Aros-Vera, F., Ferreira, F., ve Thompson, R. G. (2014). The tohoku disasters: chief lessons concerning the post disaster humanitarian logistics response and policy implications. *Transportation Research Part A: Policy And Practice*, 69, 86-104.
- Jones, R. L., Guha-Sapir, D., ve Tubeuf, S. (2022). Human and economic impacts of natural disasters: Can we trust the global data?. *Scientific Data*, 9(1), 572.
- Karayün, İ. (2022). *İnsani yardım lojistiğinde gıda ve beslenme ürünlerine yönelik yapay sinir ağları temelli dinamik malzeme ihtiyaç planlaması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Kavlak, H. (2016). *Intermodal freight transportation in humanitarian logistics*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankaya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Khan, M., Parvaiz, G. S., Tohirovich Dedahanov, A., Iqbal, M., ve Junghan, B. (2022). Research trends in humanitarian logistics and sustainable development: A bibliometric analysis. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2143071.
- Konu, A.S. (2014). *Humanitarian logistics: pre-positioning of relief items in istanbul*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Endüstri Mühendisliği. İstanbul.
- Kovács, G., ve Falagara Sigala, I. (2021). Lessons learned from humanitarian logistics to manage supply chain disruptions. *Journal of Supply Chain Management*, 57(1), 41-49.
- Kovács, G., ve Tatham, P. (2010). What is special about a humanitarian logistician? A survey of logistic skills and performance. Supply chain forum. *An International Journal*, 11(3), 32-41.
- Kovacs, G., Spens, K., (2009). Identifying challenges in humanitarian logistics. *International Journal Of Physical Distribution & Logistics Management*, 39(6): 506-528.
- Kovács, G., ve Spens, K. M. (2007). Humanitarian logistics in disaster relief operations. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 37, 99–114. Doi:10.1108/09600030710734820
- Köseoğlu, A. M., ve Çevikel, G. (2014). Yumuşak güç: İnsani yardım operasyonları ve Türkiye'deki Suriyeli mülteciler. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (43)1, 56-78.
- Kula, A.F. (2022). *Afet öncesi zarar azaltma faaliyetlerinin insani yardım lojistiğindeki etkisinin en iyileme kullanılarak incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Kunz, N., ve Reiner, G. (2012). A meta-analysis of humanitarian logistics research. *Journal Of Humanitarian Logistics And Supply Chain Management*, 2(2), 116-147.
- Kuşçuoğlu, M., ve Çağlar, B. (2013). İnsani yardım ve lojistik yönetimi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (29), 45-52.
- M. Aghajani And S. A. Torabi (2019). A mixed procurement model for humanitarian relief chains, *J. Humanit logistic. Supply Chain Management.*, 10(1), 45-74.
- M. Lauras, J. Vargas, L. Dupont ve A. Charles, (2014). A location-allocation model for more consistent humanitarian supply chains, in information systems for crisis response and management in mediterranean countries, *Cham*, 20(1) 1–12
- M. Sharifi-Sedeh, A. Ardalan, S.-A. Torabi, And D. Khorasani-Zavareh (2020). Factors behind the prepositioning of relief items in Iran: A qualitative study, *Injury*, 51(4), 906–912,
- Margesson, R. (2013). International crises and disasters: U.S. Humanitarian assistance response mechanisms. *Congressional Research Service Report*.
- Mutlu, İ. N. (2023) *insani yardım lojistiğinde şehir içi dağıtım planlama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Nikkhoo, F., Bozorgi-Amiri, A., ve Heydari, J. (2018). Coordination of relief items procurement in humanitarian logistic based on quantity flexibility contract. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 31, 331-340.
- Nurmala, N., De Leeuw, S., ve Dullaert, W. (2017). Humanitarian–business partnerships in managing humanitarian logistics. *Supply Chain Management: An International Journal*, 22(1), 82-94.
- Özkapıcı, D. B. (2015). *An intermodal humanitarian logistics model based on maritime transportation for relief item distribution in Istanbul*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankaya Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

- Öztürkel, M. (2021). *Afet yönetimi, afet lojistiği ve insani yardım lojistiği alanında yapılan tez çalışmalarının bibliometrik analizi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tarsus Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics, *Journal of Documentation*, 25, 348-349.
- Raghuram, S., Tuertscher, P. ve Garud, R. (2010). Research note—mapping the field of virtual work: A cocitation analysis. *Information Systems Research*, 21(4), 983-999.
- Rejeb, A., Rejeb, K., ve Keogh, J. G. (2022). A bibliometric analysis of humanitarian logistics. *Acta Technica Jaurinensis*, 15(2), 74-90.
- Rodríguez-Espíndola, O., Albores, P. ve Brewster, C. (2018). Disaster preparedness in humanitarian logistics: a collaborative approach for resource management in floods. *European Journal Of Operational Research*, 264(3), 978-993.
- Safeer, M., Anbuudayasankar, S. P., Balkumar, K., ve Ganesh, K. (2014). Analyzing transportation and distribution in emergency humanitarian logistics. *Procedia Engineering*, 97, 2248-2258.
- Schiffing, S., ve Piecyk, M. (2014). Performance measurement in humanitarian logistics: a customer-oriented approach. *Journal Of Humanitarian Logistics And Supply Chain Management*, 4(2), 198-221.
- Senir, G. (2021). Covid-19 salgınında insani yardım lojistiğinin ve tedarik zinciri yönetiminin önemi. *Fiscaoeconomia*, 5(1), 296-308.
- Sheppard, A., Tatham, P., Fisher, R., ve Gapp, R. (2013). Humanitarian Logistics: Enhancing The Engagement Of Local Populations. *Journal Of Humanitarian Logistics And Supply Chain Management*, 3(1), 22-36.
- Sheu, J.-B. (2007). Challenges of emergency logistics management. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, 43(6), 655-659.
- Stockholm Declaration (2003). Children and Residential Care <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/stockholm-declaration-children-and-residential-care-12-15-may-2003/> Erişim tarihi: 13.11.2023.
- Sümer, E. (2023) *İnsani yardım lojistiği: Ankara'nın Çankaya ilçesindeki mahallelere Covid-19 aşısının dağıtılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Şahin, A., Alp Ertem, M., ve Emür, E. (2014). Using containers as storage facilities in humanitarian logistics. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*, 4(2), 286-307.
- Şahin, A. Ş. (2014). *Using containers as astorage facilities in humanitarian logistics*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankaya Üniversitesi. Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı.
- Tanyaş, M., Günalay, Y., Aksoy, L., ve Küçük, B. (2013). İstanbul ili afet lojistik planı kılavuzu. İstanbul Kalkınma Ajansı.
- Temiz, S. (2021). *İnsani yardım lojistiğinde tesis yer seçimi ve rotalama problemi için bir matematiksel model önerisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Tisott, P. B., Tondolo, V. A. G., Longaray, A. A., Camargo, M. E., ve Tondolo, R. D. R. P. (2018). A bibliometric analysis regarding humanitarian operations and critical situations. *Revista GEINTEC-Gestão, Inovação e Tecnologias*, 8(3), 4508-4521.
- Thomas, A. ve Kopezak, L. (2005). From logistics to supply chain management: The path forward in the humanitarian sector, 15(1), 1–15. *Technical Report, Fritz Institute, San Francisco*.

-
- Thomas, A., 2004. Leveraging private expertise for humanitarian supply chains. *Forced Migration Review*. 21, 144–122.
- Tofghi, S., Torabi, S. A., ve Mansouri, S. A. (2016). Humanitarian logistics network design under mixed uncertainty. *European Journal Of Operational Research*, 250(1), 239-250.
- Tomasini, R. M., Wassenhove, L. N. V., (2009). From preparedness to partnerships: case study research on humanitarian logistics. *International Transactions In Operational Research*, 16(5): 549-559
- Uslu, A. (2016). *Afet sonrası insani yardım lojistiğinde stokastik talepli çok depolu araç rotalama problemi: Ankara ili örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü
- Van Der Laan, E., Van Dalen, J., Rohrmoser, M., ve Simpson, R. (2016). Demand forecasting and order planning for humanitarian logistics: an empirical assessment. *Journal Of Operations Management*, 45, 114-122.
- Yılmaz, G. (2017). Restoranlarda bahşiş ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14 (2), 65-79
- Yılmaz, H. (2021) *İnsani yardım lojistiğinde dağıtım merkezi yer seçimi ve İstanbul uygulaması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi. Endüstri Mühendisliği.
- Yılmaz, Ü. (2019). İnsani yardım lojistiği faaliyetlerinde insansız hava araçlarının kullanım alanları. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 43-54.
-